

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

Lietuvos Respublikos Seimui

IŠVADA DĖL 2005 METŲ VALSTYBEI NUOSAVYBĖS TEISE PRIKLAUSANČIO TURTO ATASKAITOS

2006 m. lapkričio 29 d. Nr. S-(60-1.9)-1987

Vilnius

Valstybės kontrolė įvertino Statistikos departamento prie Vyriausybės (toliau – Statistikos departamentas) pateiktą 2005 m. valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitą (toliau – Ataskaita). Vertinimo tikslas – nustatyti, ar Ataskaita parengta pagal Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimus, nustatytus valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitai, ar Ataskaita parodo tikrą ir teisingą valstybės turto būklę.

Pagal Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymą valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitą rengia Statistikos departamentas ir kasmet iki lapkričio 1 d. teikia ją Vyriausybei ir Valstybės kontrolei. Vyriausybė kasmet iki gruodžio 1 d., vadovaudamasi šio įstatymo nuostatomis, privalo pateikti Seimui valstybės turto ataskaitą, o Valstybės kontrolės pareiga – iki gruodžio 1 d. pateikti Seimui Išvadą dėl šios ataskaitos.

Valstybės kontrolė valstybinį auditą atliko pagal Valstybės kontrolės įstatymo reikalavimus. Valstybinį auditą suplanavome ir atlikome taip, kad galėtume pagrįstai tvirtinti, jog Ataskaitoje nėra reikšmingų informacijos iškraipymų. Statistikos departamentui tvarkant gautus duomenis ir lyginant su valstybės institucijų, įmonių statistinėmis ataskaitomis bei kitų institucijų pateiktais duomenimis ir duomenimis, iš kurių ji buvo sudaryta.

Valstybės kontrolė nevertino duomenų, kurių auditas pagal įstatymus yra pavestas savivaldybių kontrolierių tarnyboms (Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatyme nustatyta, kad savivaldybių kontrolierių tarnybos pateikia išvadą dėl savivaldybių patikėjimo teise valdomo valstybės turto ataskaitos) ir audito įmonėms (pagal įstatymus nustatyta, kad audito įmonės atlieka Lietuvos banko, Valstybinio socialinio draudimo fondo ir valstybės įmonių finansinį auditą).

Valstybinio audito metu neatlikome Ataskaitoje pateiktų duomenų apie valstybės žemės fondą ir žemės gelmių išteklius vertinimo.

Mūsų nuomone, 2005 m. valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaita visais reikšmingais atžvilgiais parengta pagal Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimus, nustatytus valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitos sudarymui, joje nėra reikšmingų iškreipimų lyginant su valstybės institucijų, įmonių statistinėmis ataskaitomis bei kitų institucijų pateiktais duomenimis ir duomenimis, iš kurių ji buvo sudaryta.

Kaip ir Valstybės kontrolės Išvadoje dėl ataskaitos apie valstybei nuosavybės teise priklausančią turtą 2004 m., atkreipiame dėmesį į duomenų, iš kurių Ataskaita parengta, patikimumą dėl viešojo sektoriaus buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės sistemos nevientisumo, neatitikimo tarptautiniams apskaitos standartams ir dėl to, kad dalis valstybei nuosavybės teise priklausančio turto nėra įvertinta ir įregistruota viešuosiuose registruose. Viešojo sektoriaus buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės sistemos trūkumai, kuriuos 2005 m. valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitos aiškinamajame rašte pažymi ir Statistikos departamentas, turi reikšmingą įtaką pateikiant tikrą ir teisingą valstybės turto ir įsipareigojimų finansinę būklę.

Apibendrinti pastebėjimai dėl Ataskaitos duomenų ir jos rengimo tvarkos, valstybės turto valdymo, naudojimo, disponavimo ir apskaitos problemų, atskirų valstybinių auditų rezultatai, pažanga pasiekta rengiant Ataskaitą ir Valstybės kontrolės siūlymai pateikiami ataskaitoje dėl valstybinių auditų, atliktų vertinant 2005 m. valstybei nuosavybės teise priklausančią turtą.

Valstybės kontrolierė

Rasa Budbergytė

ATASKAITA
DĖL VALSTYBINIŲ AUDITŲ, ATLIKTŲ VERTINANT 2005 M. VALSTYBEI
NUOSAVYBĖS TEISE PRIKLAUSANTĮ TURTA

TURINYS

APIBENDRINTI PASTEBĖJIMAI	2
SIŪLYMAI	4
1 DALIS. ATASKAITOS DUOMENŲ IR JOS RENGIMO TVARKOS VERTINIMAS	5
1. ATASKAITOS PARENGIMAS PAGAL LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISĖS AKTŲ REIKALAVIMUS, JOS DUOMENŲ VERTINIMAS	5
2. ATASKAITOS, STATISTINIŲ ATASKAITŲ IR DUOMENŲ, IŠ KURIŲ JI BUVO SUDARYTA, RENGIMO TVARKA	6
2.DALIS VALSTYBĖS TURTO REGISTRAVIMO PROBLEMAS.....	8
1. VALSTYBĖS TURTO INFORMACINĖS SISTEMOS TIKSLINGUMAS	8
2. VALSTYBĖS TURTO REGISTRAVIMAS VIEŠUOSIUOSE REGISTRUOSE	9
3 DALIS. APIBENDRINTOS VALSTYBĖS TURTO VALDYMO, NAUDOJIMO, DISPONAVIMO BEI APSKAITOS PROBLEMAS IR PAVYZDŽIAI	12
1. FINANSŲ VALDYMAS IR VIDAUS KONTROLĖ VALDANT IR NAUDOJANT VALSTYBĖS TURTA	12
2. SISTEMINIAI VALSTYBĖS TURTO APSKAITOS TRŪKUMAI	12
3. SISTEMINIAI TRŪKUMAI, SUSIJĘ SU VALSTYBĖS TURTO VALDYMU, NAUDOJIMU IR DISPONAVIMU	16
4 DALIS. ATSKIRŲ VEIKLOS AUDITŲ, SUSIJUSIŲ SU VALSTYBĖS TURTO VALDYMU, NAUDOJIMU IR DISPONAVIMU, REZULTATŲ APIBENDRINIMAS	20
1. VIEŠOSIOS ĮSTAIGOS LIETUVOS NACIONALINIO RADIO IR TELEVIZIJOS FINANSAVIMAS IR LĖŠŲ PANAUDOJIMAS	20
2. AKCINĖS BENDROVĖS VAKARŲ SKIRSTOMŲJŲ TINKLŲ PRIVATIZAVIMO VERTINIMAS	21
3. DĖL VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS AKCINĖJE BENDROVĖJE KOMUNALINIŲ PASLAUGŲ BENDROVĖJE ATLIKTO AUDITO PAGAL SEIMO 2006 M. KOVO 14 D. NUTARIMĄ	22
4. GELEŽINKELIŲ TRANSPORTO SEKTORIAUS REFORMOS ĮGYVENDINIMAS	23
5. NEKILNOJAMOJO TURTO MAINAI	23
5 DALIS. STATISTIKOS DEPARTAMENTO PAŽANGA RENKANT DUOMENIS IR RENGIANČIĄ ATASKAITĄ	25

ATASKAITA DĖL VALSTYBINIŲ AUDITŲ, ATLIKTŲ VERTINANT 2005 M. VALSTYBEI NUOSAVYBĖS TEISE PRIKLAUSANTĮ TURTĄ

APIBENDRINTI PASTEBĖJIMAI IR SIŪLYMAI

Apibendrinti pastebėjimai

1. Valstybės kontrolė pažymi Statistikos departamento prie Vyriausybės (toliau – Statistikos departamentas) pažangą rengiant 2005 m. valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitą (toliau – Ataskaita). Patobulinus statistines ataskaitas dėl valstybės turto formų ir išsamiau paaiškinus jų pildymo taisyklės sumažėjo neatitikčių tarp valstybės institucijų ir įmonių finansinių atskaitomybių ir jų teikiamų statistinių ataskaitų duomenų. Įgyvendinant Valstybės kontrolės rekomendacijas, Ataskaitos aiškinamajame rašte atskleidžiami valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitos sudarymo principai ir duomenų, iš kurių ji sudaryta, apskaitos principų apribojimai, atskleista reikšminga informacija, susijusi su valstybės įmone Ignalinos atominė elektrinė, AB Turto banko duomenimis apie administruojamas skolas ir kt.

Įvertinę Ataskaitą nustatėme, kad ji visais reikšmingais atžvilgiais parengta pagal Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimus, nustatytus valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitos sudarymui, joje nėra reikšmingų iškreipimų, lyginant su valstybės institucijų, įmonių statistinėmis ataskaitomis ir kitų institucijų pateiktais duomenimis ir duomenimis, iš kurių ji buvo sudaryta (*išsamiau – ataskaitos 5 psl.*).

2. Kaip ir Valstybės kontrolės Išvadoje dėl ataskaitos apie valstybei nuosavybės teise priklausančią turtą 2004 m., atkreipiame dėmesį į duomenų, iš kurių parengta Ataskaita, patikimumą dėl viešojo sektoriaus buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės sistemos nevientisumo, neatitikimo tarptautiniams apskaitos standartams ir dėl to, kad dalis valstybei nuosavybės teise priklausančio turto nėra įvertinta ir įregistruota viešuosiuose registruose. Viešojo sektoriaus buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės sistemos trūkumai, kuriuos 2005 m. valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitos aiškinamajame rašte pažymi ir Statistikos departamentas, turi reikšmingą įtaką pateikiant tikrą ir teisingą valstybės turto ir įsipareigojimų finansinę būklę (*išsamiau – ataskaitos 6 psl.*).

3. Pagal Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 15 straipsnio 5 dalį (2006 m. liepos 18 d. redakcija, įsigalioja nuo 2008 m. sausio 1 d.), užtikrinant su valstybei nuosavybės teise priklausančio turto valdymu, naudojimu ir disponavimu juo susijusių sprendimų kokybę ir jų priėmimo procedūrų koordinavimą, naudojamosi valstybės turto informacinės paieškos sistema. Visas valstybei nuosavybės teise priklausančias turtas turi būti apskaitytas buhalterinėje apskaitoje ir įregistruotas viešuosiuose registruose, kad valstybės turto

informacinė paieškos sistema būtų efektyviai naudojama. Kad visas registruotinas turtas būtų įtrauktas į valstybės registrus, būtina jį inventorizuoti tiek kiekiškai, tiek vertine išraiška.

Kuriant valstybės turto informacinę paieškos sistemą, reikėtų atkreipti dėmesį ir į tai, kad duomenys apie valstybės turtą yra kaupiami skirtingose ir tarpusavyje nesuderintose duomenų bazėse ir kitose laikmenose, kurių neįmanoma integruoti, o dalis informacijos apskritai nėra susisteminta ir parengta naudoti.

Siekiant užtikrinti su valstybei nuosavybės teise priklausančio turto valdymu, naudojimu ir disponavimu juo susijusių sprendimų kokybę, būtina atlikti išsamų esamos padėties įvertinimą ir numatyti priemones esamai padėčiai gerinti, t. y. atlikti valstybei nuosavybės teise priklausančio turto informacijos poreikio ir apimčių įvertinimo analizę (*išsamiau – ataskaitos 9 psl.*).

4. Apibendrinus valstybinių finansinių (teisėtumo) auditų, kurių metu buvo vertinamas valstybinių institucijų / įstaigų patikėjimo teise valdomo valstybės turto valdymas, naudojimas, disponavimas ir apskaita, rezultatus, nustatyti finansų valdymo ir vidaus kontrolės trūkumai, valstybės turto apskaitos (*išsamiau aprašyta ir pavyzdžiai pateikti ataskaitos 12 psl.*) ir su valstybės turto valdymu, naudojimu ir disponavimu (*išsamiau aprašyta ir pavyzdžiai pateikti ataskaitos 16 psl.*) susiję trūkumai.

Pažymėtina, kad dauguma valstybės institucijų / įstaigų, siekdamos įgyvendinti valstybinių auditų metu pateiktas rekomendacijas, 2006 m. buhalterinėje apskaitoje ištaisė turto apskaitos klaidas, ėmėsi priemonių spręsti su valstybės turto valdymu, naudojimu ir disponavimu susijusias problemas.

5. Valstybės kontrolė, atlikusi veiklos auditus dėl Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos finansavimo ir lėšų panaudojimo, akcinės bendrovės Vakarų skirstomųjų tinklų privatizavimo, Geležinkelių transporto sektoriaus reformos įgyvendinimo ir Nekilnojamojo turto mainų, nustatė su valstybės turto registravimu viešuosiuose registruose, valstybės turto mainais, valstybės turto valdymo priežiūra ir naudojimo efektyvumu, valstybinės žemės sklypų naudojimu susijusias problemas ir trūkumus (*išsamiau – ataskaitos 20 psl.*).

6. Pagal Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymą (2006 m. liepos 18 d. redakcija) nuo 2008 m. sausio 1 d. Statistikos departamento atliekamas funkcijas, rengiant valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitą, perima Finansų ministerija.

Kadangi pagal minėto įstatymo nuostatas Statistikos departamentas rengs tik 2006 m. valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitą, manome, kad yra netikslinga ir neracionalu vieneriems metams keisti Statistikos departamento esamą duomenų surinkimo metodiką.

Finansų ministerija jau dabar turėtų pradėti ruoštis perimti iš Statistikos departamento valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitos parengimo funkcijas, įvertinti Statistikos departamento turimą patirtį rengiant minėtą ataskaitą, numatyti, kokiais būdais ir terminais bus renkami duomenys ataskaitai parengti (*išsamiau – ataskaitos 25 psl.*).

Siūlymai

Atkreipiame Vyriausybės dėmesį ir siūlome:

1. Siekiant, kad visas viešajam sektoriui priklausantis turtas būtų įtrauktas į valstybės registrus, parengti viešojo sektoriaus turto inventorizavimo kiekinė ir vertinė išraiška ir įregistravimo viešuosiuose registruose veiksmų ir priemonių planą, numatant terminus ir vykdytojus.

2. Siekiant užtikrinti valstybei nuosavybės teise priklausančio registruotino turto registravimą viešuosiuose registruose, įvertinti:

- privalomo registruoti valstybės turto registravimo būklę;
- esamų viešųjų registrų patikimumą ir pakankamumą registruotinam turtui registruoti;
- lėšų poreikį registruotinam turtui registruoti.

3. Įvertinti pasiruošimą naudotis valstybės turto informacinės paieškos sistema valstybės turto paieškai viešuosiuose registruose ir galimybę ją įdiegti nuo 2008 m.

4. Siekiant užtikrinti Finansų ministerijos pasirengimą valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitai rengti, pavesti Finansų ministerijai iki 2007 m. liepos mėn. parengti ir pateikti Vyriausybei veiksmų planą šiai funkcijai vykdyti.

5. Įvertinus tai, kad viešojo sektoriaus konsoliduotą finansinę atskaitomybę, kuri parodytų visą valstybės ir savivaldybių kontroliuojamą turtą, viešojo sektoriaus išsipareigojimus, grynąjį turtą, veiklos rezultatą ir pinigų srautus per atskaitinį laikotarpį, numatoma teikti ne anksčiau kaip 2012 m., parengti valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitos rengimo tvarką reformos įgyvendinimo laikotarpiui.

1 DALIS

ATASKAITOS DUOMENŲ IR JOS RENGIMO TVARKOS VERTINIMAS

1. Ataskaitos parengimas pagal Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimus, jos duomenų vertinimas

Pagal Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymą (2006 m. liepos 18 d. redakcija) viso valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitą rengia Statistikos departamentas ir kiekvienais metais iki rugpjūčio 1 d. valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitos projektą pateikia Valstybės kontrolei. Valstybės kontrolės pareiga – iki spalio 1 d. Statistikos departamentui pateikti preliminarias išvadas dėl projekto.

Valstybės kontrolė įvertino Statistikos departamento 2006-07-01 pateiktą Ataskaitos apie valstybei nuosavybės teise priklausančią turtą 2005 m. projektą¹ (toliau – Ataskaitos projektas).

Sulyginus atrankos būdu pasirinktų valstybės institucijų ir įmonių 2005 m. finansinių atskaitomybių duomenis su statistinės ataskaitos dėl valstybės turto VT-01 duomenimis, nustatyti neatitikimai, kurie nei kiekybiniu, nei kokybiniu atžvilgiu nėra reikšmingi.

Valstybės kontrolė pateikė Statistikos departamentui pastebėjimus dėl Ataskaitos projekto finansinių duomenų atitikties statistinėms ataskaitoms ir duomenims, iš kurių ji buvo sudaryta; dėl valstybės institucijų, įstaigų ir organizacijų tarpusavio įsipareigojimų eliminavimo.

Įvertinus Ataskaitos projekte ir aiškinamajame rašte pateiktos informacijos atskleidimą Statistikos departamentui pateikėme siūlymus dėl papildomos informacijos atskleidimo Ataskaitos aiškinamajame rašte.

Valstybės kontrolė pasiūlė Statistikos departamentui, rengiant 2005 m. valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitą, įvertinti minėtus pastebėjimus ir siūlymus, ištaisyti nustatytus neatitikimus iki Ataskaitos pateikimo Vyriausybei ir Valstybės kontrolei².

Statistikos departamentas pateikė Vyriausybei ir Valstybės kontrolei 2005 m. valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitą, parengtą atsižvelgiant į Valstybės kontrolės pateiktas pastabas³.

Įvertinus 2005 m. valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitą, nustatyta, kad Ataskaita visais reikšmingais atžvilgiais parengta pagal Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimus, nustatytus valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitos sudarymui, joje

¹ Statistikos departamento 2006-07-01 raštas Nr. (1.7-111)-SD-979.

² Valstybės kontrolės 2006 m. spalio 1 d. raštas Nr. S-(60-1.10.1)-1611.

³ Statistikos departamento 2006 m. spalio 31 d. raštas Nr. (1.7-111)-149.1.

nėra reikšmingų iškraipymų, lyginant su valstybės institucijų, įmonių statistinėmis ataskaitomis bei kitų institucijų pateiktais duomenimis ir duomenimis, iš kurių ji buvo sudaryta.

2. Ataskaitos, statistinių ataskaitų ir duomenų, iš kurių ji buvo sudaryta, rengimo tvarka

Ataskaitos rengimą reglamentuoja Vyriausybės 2001 m. spalio 17 d. nutarimas Nr. 1226 „Dėl valstybei ir savivaldybėms nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitos rengimo ir teikimo tvarkos“, Vyriausybės 2002 m. rugsėjo 10 d. nutarimas Nr. 1429 „Dėl Turto apskaitos tvarkos ataskaitai apie valstybei arba savivaldybei nuosavybės teise priklausančią turtą rengti patvirtinimo“ bei Statistikos departamento prie Vyriausybės generalinio direktoriaus 2006 m. sausio 11 d. įsakymas Nr. DĮ-6 „Dėl valstybės ir savivaldybės turto statistinių ataskaitų patvirtinimo“.

Kaip ir Valstybės kontrolės Išvadoje dėl ataskaitos apie valstybei nuosavybės teise priklausančią turtą 2004 m., atkreipiame dėmesį į tai, kad viešojo sektoriaus buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės sistema nėra vientisa: valstybės įmonės, Valstybinio socialinio draudimo fondas tvarko apskaitą kaupimo principu, valstybės institucijos (biudžetinės įstaigos) – modifikuotu pinigų principu, valstybės pinigų fondai (išskyrus Valstybinio socialinio draudimo fondą) – pinigų principu.

Dėl viešojo sektoriaus (išskyrus valstybės įmones, Valstybės socialinio draudimo fondą) buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės trūkumų ir neatitikčių tarptautiniams viešojo sektoriaus apskaitos standartams:

- dalis turto (pavyzdžiui, dalis kelių, radijo dažniai, oro erdvė ir pan.) nėra traukiama į buhalterinę apskaitą, todėl nėra parodoma finansinėje atskaitomybėje, taigi ir Ataskaitoje;
- dalis turto apskaitoje ir finansinėje atskaitomybėje, todėl ir Ataskaitoje rodoma verte, neatitinkančia jo tikrosios vertės (pavyzdžiui, dalis turto apskaitoma indeksuota verte, o dalis – įsigijimo verte);
- apskaitoje ir finansinėje atskaitomybėje, todėl ir Ataskaitoje nurodyti ne visi įsipareigojimai (pavyzdžiui, dauguma sukaupimų nėra apskaitomi, neformuojami atidėjimai ir nepripažįstami finansinėje atskaitomybėje kaip įsipareigojimai, neatskleidžiami neapibrėžtieji įsipareigojimai);
- apskaitoje ir finansinėje atskaitomybėje ne visas turtas ir ne visi įsipareigojimai yra taisyklingai klasifikuojami į ilgalaikius ir trumpalaikius (pavyzdžiui, tiek ilgalaikio, tiek trumpalaikio investavimo tikslais įsigytas turtas rodomas kartu ir apskaitomas taikant tuos pačius apskaitos principus; gautinos ir mokėtinos sumos apskaitomos neišskiriant jų pagal numatomo padengimo laikotarpį į ilgalaikes ir trumpalaikes);

- dalis valdytojų apskaitomo turto yra beviltiškas turtas (apskaitoje nevertinamas turto vertės sumažėjimas, pavyzdžiui, pinigų likučiai bankrutavusių bankų sąskaitose).

Šie neatitikimai ir apribojimai yra atskleisti Ataskaitos aiškinamajame rašte. Pažymime, kad jie turi reikšmingą įtaką atspindint tikrą ir teisingą valstybės turto ir įsipareigojimų finansinę būklę.

Vyriausybė 2005 m. birželio 29 d. nutarimu Nr. 718 „Dėl viešojo sektoriaus buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės sistemos reformos koncepcijos ir koordinavimo ir priežiūros komisijos sudarymo“, siekdama reformuoti viešojo sektoriaus buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės sistemą, pritarė Viešojo sektoriaus buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės sistemos reformos koncepcijai. Reformos tikslas – sudaryti teisines, administracines, finansines sąlygas visame viešajame sektoriuje pereiti prie apskaitos tvarkymo kaupimo principu, kuri taikant pagerėtų valstybės išteklių valdymas ir naudojimas, būtų teikiama išsamesnė ir objektyvesnė informacija jos vartotojams, būtų galima efektyviau įgyvendinti finansų kontrolę visais valdymo lygiais.

Reformos įgyvendinimo priemonės vykdomos etapais. 2005 m. buvo parengti septynių viešojo sektoriaus apskaitos ir atskaitomybės standartų projektai (iki 2008 m. turėtų būti parengta 24–30 standartų) ir bendras standartinis buhalterinės apskaitos sąskaitų planas.

Pagal Viešojo sektoriaus buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės sistemos reformos įgyvendinimo priemonių planą⁴ Finansų ministerija 2007 m. turi parengti pavyzdinį buhalterinės apskaitos vadovą Valstybės išdui, kuriame numatoma pateikti apskaitos politikos ir atskirų finansinių ataskaitų elementų apskaitos principus, ūkinių operacijų ir ūkinių įvykių registravimo buhalterinėse sąskaitose rekomendacijas, finansinės atskaitomybės ataskaitų rinkinį. Be to, numatyta parengti finansinės atskaitomybės formų pildymo rekomendacijas.

---

⁴ Pritarta Vyriausybės 2005-06-29 nutarimu Nr. 718 „Dėl viešojo sektoriaus buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės sistemos reformos koncepcijos ir koordinavimo ir priežiūros komisijos sudarymo“ (Vyriausybės 2006-08-04 nutarimo Nr. 774 redakcija).

2 DALIS

VALSTYBĖS TURTO REGISTRAVIMO PROBLEMOS

1. Valstybės turto informacinės sistemos kūrimo tikslingumas

Seimas 2006 m. liepos 18 d. nutarime Nr. X-777 „Dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio turto 2004 m. ataskaitos“ pabrėžė, kad Vyriausybė iki šiol Seimui nepateikė valstybės turto informacinės sistemos įgyvendinimo koncepcijos, kaip buvo pasiūlyta 2005 m. balandžio 21 d. Seimo nutarimu Nr. X-168 „Dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio turto 2003 m. ataskaitos“.

Seimas 2003 m. gegužės 13 d. nutarimu Nr. IX-1552 pavedė Vyriausybei imtis priemonių, kad iki 2006 m. liepos 1 d. būtų sukurta ir įteisinta valstybės turto informacinė sistema. Ministras Pirmininkas 2004 m. spalio 15 d. pavedimu Nr. 20-8299 tai atlikti pavedė Teisingumo ministerijai, kuri parengė Valstybės turto informacinės sistemos įgyvendinimo koncepcijos (toliau – Koncepcija) projektą. Derinant Koncepcijos projektą, suinteresuotos institucijos – Finansų ministerija, Statistikos departamentas, Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Vyriausybės – pateikė pastabas, kuriose iš esmės abejojama valstybės turto informacinės sistemos kūrimo tikslingumu. Tam pritarė ir Teisingumo ministerija. Koncepcijos rengėjų nuomone, naudojant valstybės turto informacinę sistemą efektyviai apskaityti galima tik valstybės ilgalaikį materialųjį ir finansinį turtą. Kitą valstybės turtą (trumpalaikį materialųjį ir nematerialųjį) apskaityti, naudojant minėtą sistemą, nėra galimybių. Todėl abejojama, ar reikia dubliuoti esančią valstybės registruose informaciją ir ją kaupti bei saugoti dar vienoje informacinėje sistemoje.

Numatoma, kad valstybės turto informacinės sistemos projektavimo darbams 2006 m. reikėtų apie 350 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų, 2007 m., kartu su licencijuotos programinės įrangos ir techninių priemonių įsigijimu, – apie 1 500–2 000 tūkst. Lt, o pradėdant 2008 m. sistemos eksploatavimui kasmet turėtų būti skiriama apie 700–800 tūkst. Lt. Be to, lėšos turėtų būti skirtos ir atitinkamų registrų, informacinių sistemų tvarkytojams, kad būtų užtikrinta sąveika su valstybės turto informacine sistema.

Koncepcijos projektą 2006 m. birželio 1 d. nagrinėjo Vyriausybės strateginio planavimo komitetas, kuris pritarė nuostatai, kad nereikia kurti atskirą valstybės turto informacinę sistemą, tačiau būtina sukurti informacinę paieškos sistemą, leidžiančią užtikrinti valstybės turto paiešką registruose, ir pavedė Teisingumo ministerijai ir Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Vyriausybės pateikti pasiūlymus dėl informacinės paieškos sistemos, kuri užtikrintų valstybės turto paiešką registruose.

2. Valstybės turto registravimas viešuosiuose registruose

Siekiant užtikrinti efektyvų valstybės turto valdymą, naudojimą ir disponavimą, pirmiausia reikalingas bendras valstybinis požiūris – siekti bendrų valstybės tikslų, kad valstybės turtas būtų tinkamai prižiūrimas ir apsaugotas. Tam pirmiausia reikalinga patikima informacija apie tai, kokių turtu disponuoja valstybė kaip visuma. Tik tada, kai bus žinoma viso valstybės turto būklė ir kiekine, ir vertine išraiška, bus galima valstybės turtą išmintingai naudoti, tinkamai jį apsaugoti nuo praradimų, išgauti maksimalų ekonominį efektą jį valdant.

2005 m. valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitos duomenimis, valstybei priklausančio nefinansinio turto vertė metų pabaigoje buvo 19 387,3 mln. Lt. Tačiau ši vertė gali būti netiksli:

- dalis valstybei nuosavybės teise priklausančio turto patikimai neįvertinta nei kiekiškai, nei vertine išraiška, pavyzdžiui: muziejinės vertybės (2005 m. pabaigoje Lietuvos muziejuose buvo 5,52 mln. eksponatų), valstybės vardas, Lietuvos heraldikos objektai, teisė į oro erdvę virš Lietuvos Respublikos teritorijos. Neturint informacijos apie muziejinių vertybių tikrąją vertę nėra galimybės nustatyti, kiek lėšų prireiks išsaugoti jas ateičiai.

- dalis valstybei nuosavybės teise priklausančio turto yra įvertinta tik natūrine išraiška (valstybinis žemės fondas, duomenys apie išžvalgytų naudingų iškasenų vertę, miškų apskaitos duomenys). Valstybinės žemės fondo vertę, kuri pateikiama valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitose, apskaičiuoja valstybės įmonė Registrų centras. Iš visos 2006 m. pradžioje buvusios 3117,1 tūkst. ha ploto valstybinės žemės Nekilnojamojo turto registre įregistruota tik 333.6 tūkst. ha (10,7 procento). Kadastre nėra duomenų apie neįregistruotų žemės sklypų geografinę vietą, žemė įvertinta masinio vertinimo būdu pagal žemės naudojimo paskirtis savivaldybėse. Inventorizuoti valstybės miško žemės plotai, žemės gelmių išteklių įvertinti tik natūrine išraiška. Žemės gelmių išteklių sąlyginę vertę pateikė Geologijos tarnyba, žemės gelmių registre apskaita tvarkoma natūriniais mato vienetais ir nedisponuojama jokiais ekonominiais – finansiniais gavybos sektoriaus rodikliais. Detaliai išžvalgytų išteklių vertė apytikslė, parengtinio išžvalgymo išteklių vertė neapskaičiuota.

Pagal Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 15 str. 5 d. (2006 m. liepos 18 d. redakcija, įsigalioja nuo 2008 m. sausio 1 d.), užtikrinant su valstybei nuosavybės teise priklausančio turto valdymu, naudojimu ir disponavimu juo susijusių sprendimų kokybę ir jų priėmimo procedūrų koordinavimą, naudojamosi valstybės turto informacinės paieškos sistema.

Visas valstybei nuosavybės teise priklausantis turtas turi būti apskaitytas buhalterinėje apskaitoje ir įregistruotas viešuosiuose registruose, kad valstybės turto informacinė paieška

sistema būtų efektyviai naudojama. Kad visas turtas būtų įtrauktas į valstybės registrus, būtina jį inventorizuoti tiek kiekiškai, tiek vertine išraiška.

Šiuo metu veikia 15 nekilnojamojo turto registrų. Tai nekilnojamojo turto, upių, ežerų ir tvenkinių, miškų valstybės kadastrai; nekilnojamojo turto, kultūros vertybių, žemės gelmių, valstybinės reikšmės ir pavojingų objektų, jūrų ir vidaus vandens laivų, civilinių orlaivių, geležinkelių infrastruktūros, kelių ir ieškomų transporto priemonių bei traktorių, savaeigių ir žemės ūkio mašinų ir jų priekabų registrai.

Kuriant valstybės turto informacinę paieškos sistemą reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad duomenys apie valstybės turtą yra kaupiami skirtingose, tarpusavyje nesuderintose duomenų bazėse ir kitose laikmenose, ne visa informacija yra pakankamai susisteminta ir parengta naudoti.

Valstybės kontrolė, atlikdama valstybės institucijų / įstaigų auditus, nustatė, kad ne visas valstybės institucijų patikėjimo teise valdomas valstybės turtas, kuriam privaloma teisinė registracija, yra įregistruotas viešuosiuose registruose (*išsamiau – ataskaitos 3 dalies 3.1 p. (16 psl.) ir 4 dalyje (20 ir 23 psl.)*).

Viso valstybės turto registravimo problemą imasi spręsti ir Vyriausybė: Vyriausybės Strateginio planavimo komitetas 2006-06-01 posėdžio sprendimu pavedė Teisingumo ministerijai pateikti apibendrintą informaciją dėl valstybės turto registravimo registruose (valstybės lėšų poreikį valstybės turto inventorizavimui ir registravimui atlikti). Duomenis apie turto registravimo būklę ir pasiūlymus pateikė tik atskiros ministerijos: Aplinkos, Ūkio ministerijos informavo, kad šiuo metu vysto projektus, kuriuos užbaigus valstybės turtas bus įregistruotas atitinkamuose registruose iki 2008–2009 m.; Susisiekimo ministerija informavo, kad valstybinės reikšmės kelių inventorizacija būtų baigta apie 2012 m., jei kasmet šiam tikslui įgyvendinti būtų skiriama 16–18 mln. Lt; Švietimo ir mokslo ministerijos duomenimis, šios ministerijos patikėjimo teise valdomam valstybės turtui įregistruoti iki 2009-01-01 reikėtų apie 3,5 mln. Lt.

Seimas 2003 m. gegužės 13 d. nutarime Nr. IX-1552 „Dėl 2001 m. ataskaitos apie valstybei nuosavybės teise priklausantį turtą“ pasiūlė Vyriausybei užtikrinti, kad ūkio subjektai Vyriausybės nustatyta tvarka pateiktų informaciją apie valstybei priklausantį turtą objektų registrams.

Siekiant užtikrinti su valstybės nuosavybės teise priklausančio turto valdymo, naudojimo, disponavimo juo susijusių sprendimų kokybę, būtina atlikti išsamų esamos padėties įvertinimą ir numatyti priemones esamai padėčiai gerinti, t. y. atlikti valstybei nuosavybės teise priklausančio turto informacijos poreikio ir apimčių įvertinimo analizę. Tikslinga būtų įvertinti:

- kokia yra bendra valstybės turto registravimo ir apskaitymo būklė;
- koks dar valstybės nuosavybės teise valdomas turtas turėtų būti registruojamas ir apskaitomas be dabar valstybės institucijų / įstaigų registruojamo ir apskaitomo;

- kokie yra duomenų apie valstybei nuosavybės teise priklausantį turtą informacijos šaltiniai (informacinės sistemos, popierinės laikmenos ir pan.);
- kokie galėtų būti valstybės turto registravimo prioritetai, siekiant įvertinti registravimo darbų apimtį;
- koks yra valstybės lėšų poreikis, kad būtų galima užtikrinti viso valstybės registruotino turto įregistravimą viešuosiuose registruose;
- kokius darbus reikėtų atlikti (pagal prioritetus), siekiant inventorizuoti ir įregistruoti visą valstybės valdomą turtą, kokiais terminais.

3 DALIS

APIBENDRINTOS VALSTYBĖS TURTO VALDYMO, NAUDOJIMO, DISPONAVIMO BEI APSKAITOS PROBLEMOS IR PAVYZDŽIAI

Pagrindinė šios informacijos dalis yra pateikta Seimui Valstybės kontrolės Išvadose dėl 2005 m. valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos ir valstybės skolos ataskaitų bei teikiant atskiras veiklos ir finansinio audito ataskaitas Seimo Audito komitetui.

Minėtas išvadas ir valstybinio audito ataskaitas, kurios Seime yra apsvarstytos ar svarstomos, galima rasti Valstybės kontrolės tinklalapyje www.vkontrolė.lt.

1. Finansų valdymas ir vidaus kontrolė valdant ir naudojant valstybės turtą

Apibendrinus valstybinių auditų rezultatus, pastebėta, jog valstybės institucijų / įstaigų finansų kontrolė, kaip vidaus kontrolės dalis, ne visada užtikrina, kad būtų laikomasi institucijų / įstaigų finansų patikimo valdymo principų – ekonomiškumo, efektyvumo, rezultatyvumo ir skaidrumo.

Valstybės institucijų / įstaigų vadovai ne visada tinkamai prižiūri, kaip veikia finansų kontrolė, nepakankamai užtikrina, kad valstybės turtas būtų valdomas ir naudojamas taip pat atidžiai ir rūpestingai, kaip elgtųsi „šeimininkas“. Vyriausieji buhalteriai arba apskaitos tarnybų vadovai, vykdydami išankstinę finansų kontrolę, ne visada užtikrina, kad ūkinės operacijos būtų teisėtos, dokumentai, susiję su ūkinės operacijos atlikimu, būtų tinkamai parengti (*išsamiau – Valstybės kontrolės Išvadoje dėl 2005 m. valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos*).

2. Sisteminiai valstybės turto apskaitos trūkumai

Apibendrinus atliktus valstybės institucijų / įstaigų 2005 m. finansinės atskaitomybės valstybinius auditus, pastebėti sisteminiai valstybės turto, valdomo patikėjimo teise, apskaitos problemos ir klaidos:

2.1. Panaudos pagrindais naudojama valstybinė žemė neapskaitoma užbalansinėje sąskaitoje.

Atskiros valstybinės institucijos ir įstaigos neapskaitė pagal panaudos sutartis valdomos valstybinės žemės ir jos vertės nenurodė finansinėje atskaitomybėje: Sveikatos apsaugos ministerija neapskaitė valstybinės žemės, kurios vertė 3 200 tūkst. Lt, Vidaus reikalų ministerijai pavaldūs Asmens dokumentų išrašymo centras ir Vidaus tarnybos I pulkas neapskaitė 1 551 tūkst. Lt vertės žemės sklypų. Valstybės institucijos ir įstaigos nepakankamai dėmesio skiria naudojamos valstybinės žemės sklypų ribų nustatymui, registravimui ir apskaitai.

Pažanga. Sveikatos apsaugos ministerija apskaitė 3 200 tūkst. Lt vertės valstybinę žemę. Vidaus reikalų ministerija ėmėsi priemonių, kad būtų sustiprinta pavaldžių įstaigų apskaitos tvarkymo priežiūra, pašalintos neatitiktys Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo nuostatomis.

2.2. Turtas, kurio vertė yra mažesnė nei Vyriausybės nustatytoji, apskaitomas ilgalaikio materialiojo turto sąskaitoje.

Kultūros ministerijai pavaldžiose biudžetinėse įstaigose (Valstybiniame jaunimo teatre, Lietuvos valstybiniame simfoniniame orkestre, Lietuvos nacionaliniame operos ir baleto teatre) neteisingai apskaitomas ilgalaikis turtas, nesivadovaujant Vyriausybės nutarimu⁵ nustatyta tvarka į ilgalaikio turto sąskaitą įtraukiami objektai, kurių vertė yra mažesnė nei Vyriausybės nustatytoji.

Pažanga. Ministerijos vadovybė dėl audito metu nurodytų teisės aktų pažeidimų juos padariusiems asmenims taikė drausmines (tarnybines) atsakomybės priemones ir ėmėsi priemonių, kad atliekant valstybinius auditus nustatytos klaidos būtų ištaisytos.

2.3. Ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimas apskaičiuojamas neteisingai, taikant turto nusidėvėjimo normatyvus.

Nesilaikant ilgalaikio turto nusidėvėjimo normatyvų turto nusidėvėjimas buvo skaičiuojamas ir / ar atvaizduojamas finansinėje atskaitomybėje Policijos departamentui prie VRM pavaldžiose įstaigose (Vilniaus miesto vyriausiajame policijos komisariate, Lietuvos policijos mokymo centre, Klaipėdos rajono policijos komisariate), Pasvalio rajono apylinkės teisme, Valstybiniame jaunimo teatre ir Lietuvos valstybiniame simfoniniame orkestre.

Šiaulių universitetas nepagrįstai skaičiavo nusidėvėjimą unikaliam architektūros ir meno paminklui, finansinėje atskaitomybėje neteisingai nurodė ilgalaikio turto nusidėvėjimą ir ilgalaikio turto fondą.

Pažanga. Dauguma atliekant valstybinį auditą nustatytų trūkumų ištaisyti 2006 m. arba imtasi priemonių jiems ištaisyti.

2.4. Netinkamai tvarkoma turto, kuris perduodamas viešosioms įstaigoms pagal panaudos sutartis, apskaita, neskaičiuojamas jo nusidėvėjimas.

Pavyzdžiui, Sveikatos apsaugos ministerija patikėjimo teise valdomą ir sveikatos priežiūros viešosioms įstaigoms naudoti pagal panaudos sutartis perduotą ilgalaikį turtą įrašė į apskaitos registrus pagal viešąsias įstaigas bendra verte, be atitinkančių Buhalterinės apskaitos įstatymo reikalavimus apskaitos dokumentų. Ministerijos patikėjimo teise valdomo ir pagal panaudos sutartis perduoto ilgalaikio turto nusidėvėjimą apskaičiavo panaudos gavėjai – viešosios įstaigos.

⁵ Vyriausybės 2001-10-19 nutarimas Nr. 1250.

2.5. Ilgalaikis materialusis turtas apskaitomas ne pagal objektus, jis negrupuojamas į subsąskaitas.

Pavyzdžiui, Sveikatos apsaugos ministerijoje ilgalaikio turto apskaita nebuvo tvarkoma pagal ilgalaikio turto objektus, ilgalaikis turtas negrupuojamas pagal subsąskaitas, nesivadovaujant Vyriausybės nutarimu nustatyta tvarka į ilgalaikio turto sąskaitą įtraukiami objektai, kurių vertė yra mažesnė nei Vyriausybės nustatytoji.

2.6. Buhalterinėje apskaitoje apskaitomas materialusis turtas, kuris faktiškai perduotas kitiems subjektams.

Pavyzdžiui, Švietimo ir mokslo ministerijai pavaldi įstaiga Švietimo aprūpinimo centras apskaitė ilgalaikį ir trumpalaikį turtą (15 683 tūkst. Lt), kurio nevaldo ir kurį tiekėjai pagal važtaraščius ir sertifikatus perdavė kitiems subjektams. Minėto turto perdavimas nebuvo įformintas perdavimo–priėmimo aktais. Nepatvirtinta, kad turtas kitiems subjektams perduotas teisėtai, nes turto valdytojo (Švietimo aprūpinimo centro) sprendimai dėl turto perdavimo valstybės institucijoms, įstaigoms ir organizacijoms (nagrinėtu atveju – Ministerijai pavaldžioms įstaigoms, apskritims ir Tautinių mažumų ir išeivijos departamentui) pagal patvirtintą Valstybės turto perdavimo valdyti, naudoti ir juo disponuoti patikėjimo tvarką⁶ nepriimti. Turtas savivaldybėms atiduotas nesant Vyriausybės nutarimo dėl turto perdavimo.

Pažanga. Švietimo ir mokslo ministerija numatė priemones Valstybės kontrolės rekomendacijoms įgyvendinti, dalį rekomendacijų įgyvendino.

2.7. Dalį įnašų į viešąsias įstaigas neapskaito buhalterinėje apskaitoje.

Pavyzdžiui, Nacionalinė vartotojų teisių apsaugos taryba prie Teisingumo ministerijos, nesivadovaudama Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos reikalavimais, neapskaitė ir nenurodė finansinėje atskaitomybėje viešajai įstaigai Europos vartotojų centrai perduoto 58,9 tūkst. Lt ir viešajai įstaigai Vartotojų švietimo centrai perduoto 90 tūkst. Lt vertės dalininko įnašo (iš viso 148,9 tūkst. Lt). Valstybė, atstovaujama Tarybos, neturėdama padarytų dalininko įnašų dydį patvirtinančių dokumentų, šių viešųjų įstaigų likvidavimo atveju gali neturėti Viešųjų įstaigų įstatymo 17 str. 9 d. numatytų viešosios įstaigos dalininko teisių į likviduojamos viešosios įstaigos turtą.

Pažanga. Valstybinio audito metu nustatyti trūkumai ištaisyti 2006 m.

---

⁶ Vyriausybės 2001-01-04 nutarimu Nr. 16 patvirtinta Valstybės turto perdavimo valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise tvarka.

2.8. Tvarkant turto apskaitą nesivadovauja nustatytų teisės aktų nuostatomis.

Pateikiame keletą pavyzdžių:

Generalinėje prokuratūroje nebuvo galima patvirtinti, ar 6 596,2 tūkst. Lt ilgalaikis turtas atvaizduotas finansinėje atskaitomybėje teisingai, nes nėra šio turto vertę pagrindžiančių įsigijimo dokumentų arba pateiktuose dokumentuose nurodyta vertė neatitinka apskaitoje užregistruotos vertės.

Mykolo Romerio universiteto Teismo medicinos institutas neteisingai apskaitė 270 tūkst. Lt pastato projektavimo išlaidas ir dėl to buvo padidinta ilgalaikio turto vertė.

Vidaus reikalų ministerijai pavaldus Asmens dokumentų išrašymo centras asmens dokumentų blankus apskaitė kaip trumpalaikį turtą, o ne kaip atsargas, todėl finansinėje atskaitomybėje trumpalaikis turtas padidintas 18 438,1 tūkst. Lt. Turto valdymo ir ūkio departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos 2005 m. gavo ir apskaitė 1 589 tūkst. Lt vertės turtą, už kurį iki metų pabaigos tiekėjui nebuvo apmokėta. Ataskaitinio laikotarpio pabaigoje buvęs kreditinis įsiskolinimas neapskaitytas.

Lietuvos veterinarijos akademijos Gyvulininkystės institutas 535,7 tūkst. Lt nepadidino (dėl atliktų pastato rekonstrukcijos darbų) ilgalaikio turto vertės finansinėje atskaitomybėje, neteisingai nurodė ilgalaikio turto likutį.

Lietuvos nacionalinis operos ir baletų teatras, nurašydamas spektaklio pastatymo priemones ir gamyboje naudojamą trumpalaikį turtą, nesilaikė Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo pakeitimo įstatymo nuostatų.

Teisės aktų pažeidimų apskaitant turtą nustatyta ir Kultūros paveldo departamentui pavaldžiam Kultūros paveldo centre, Švietimo ir mokslo ministerijai pavaldžiose įstaigose, Žemės ūkio ministerijoje ir jai pavaldžiose įstaigose, Vilniaus universiteto Eksperimentinės klinikinės medicinos institute ir Pasvalio rajono apylinkės teisme.

Pažanga. Dėl valstybinių auditų metu nustatytų trūkumų dauguma atveju buvo, imtasi priemonių, kad valdomas turtas būtų teisiškai registruojamas, teisingai apskaitytas ir atskleistas finansinėje atskaitomybėje. Generalinė prokuratūra informavo, kad paskirti asmenys, atsakingi už pastatų, kurių vertės neįmanoma pagrįsti įsigijimo dokumentais, įkainojimo organizavimą.

3. Sisteminiai valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo trūkumai

3.1. Apskaitytas nekilnojamasis turtas (pastatai, statiniai) neregistruojamas nekilnojamojo turto registre, kaip numato Nekilnojamojo turto registro įstatymo nuostatos⁷.

Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka neįregistravo VĮ Registrų centre pastato ir jame įrengto bendrabučio, Vilniaus universiteto Onkologijos institutas – statinio (automobilių stovėjimo aikštelės).

Sveikatos apsaugos ministerija apie 30 proc. apskaitytų pastatų ir statinių nėra įregistravusi Nekilnojamojo turto registre.

Kai kuriose Švietimo ir mokslo ministerijai pavaldžiose įstaigose neatlikta apskaitomų pastatų ir statinių, kurių balansinė vertė yra 13 772,3 tūkst. Lt, teisinė registracija (9 512,9 tūkst. Lt Kėdainių profesinio rengimo centro, 3 262,9 tūkst. Lt Rokiškio technologijos ir verslo mokyklos, 162,6 tūkst. Lt Varėnos technologijos ir verslo mokyklos, 784,4 tūkst. Lt Šeduvos aukštesniosios žemės ūkio mokyklos, 49,1 tūkst. Lt Veisiejų technologijos ir verslo mokyklos, 0,4 tūkst. Lt Švenčionių profesinio rengimo centro).

Šiaulių universitetas yra atsakovas teismo procese, susijusiame su nekilnojamojo turto įsigijimu ir nuosavybės teisių registracija. VĮ Registrų centre universitetas pastatus Šiauliuose, įsigytus iš specialiųjų programų lėšų, įregistravo universiteto nuosavybės teise. Vadovaujantis Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymu, valstybės turtą valstybinės institucijos valdo, naudoja ir disponuoja juo patikėjimo teise, todėl universitetas privalėjo registruoti turtą valstybės nuosavybe, valdoma patikėjimo teise.

Taip pat žr. ataskaitos 4 dalies 1 p. (20 psl.) „Viešosios įstaigos Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos finansavimas ir lėšų panaudojimas“ ir 4 p. (23 psl.) „Geležinkelių transporto sektoriaus reformos įgyvendinimas“.

Pažanga. Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka valstybinio audito metu nustatytus trūkumus ištaisė. 2006 m. Švietimo ir mokslo ministerija papildomai skyrė 597 tūkst. Lt pavaldžioms įstaigoms nekilnojamojo turto teisinės registracijos klausimams spręsti⁸.

3.2. Įsigyjant turtą netaikomi Viešųjų pirkimų įstatyme numatyti pirkimo būdai.

Netaikė Viešųjų pirkimų įstatyme numatytų pirkimo būdų:

– Žemės ūkio ministerijai pavaldi biudžetinė įstaiga Valstybinė kiaulių veislininkystės stotis, įsigydama medikamentų, statybinių medžiagų;

⁷ Pastaba. Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23 straipsnių pakeitimo, 18 straipsnio pripažinimo netekusiu galios ir įstatymo papildymo 8¹, 16¹, 19¹ straipsniais įstatymo (2006-07-18 Nr. X-771) 23 str. „Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas“ 4 d. nustato, kad „Vyriausybė 2007 m. ir 2008 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymų projektuose turėtų numatyti reikalingas lėšas viso valstybei ir savivaldybėms nuosavybės teise priklausančio registruotino turto inventorizavimui ir registravimui viešuosiuose registruose“.

⁸ 2006 m. lapkričio mėn. duomenimis.

– Lietuvių grįžimo į Tėvynę informacijos centras, įsigydamas ilgalaikį materialųjį ir nematerialųjį turtą;

– Kultūros ministerija, pasirinko viešąsias įstaigas ir UAB „Lietuvos kinas“ programoms vykdyti.

Generalinė prokuratūra, nesilaikydama Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimų, 2005 m. nepaskyrė pirkimų organizatorių pirkimams, taikė įprastą komercinę praktiką. Generalinė prokuratūra taip pat netaikė Viešųjų pirkimų tarnybos patvirtintos Prekių ir paslaugų viešojo pirkimo vertės nustatymo metodikos.

3.3. Valdomas nekilnojamasis turtas, kuris nėra reikalingas valstybės institucijų funkcijoms vykdyti. Nesprendžiamas klausimas dėl nereikalingo valstybės turto perdavimo Valstybės turto fondui.

Generalinė prokuratūra, nesilaikydama Vyriausybės patvirtintos Valstybės turto perdavimo valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise tvarkos, Valstybės turto fondui neperdavė patalpų Panevėžyje, o Valstybės turto fondui ir tuometiniam Mokesčių policijos departamentui prie Vidaus reikalų ministerijos – patalpų Marijampolėje.

3.4. Nepakankamai užtikrinamas valstybės turto saugumas, todėl jis prarandamas, sunaikinamas.

Be panaudos sutarties Klaipėdos universiteto buhalterinėje apskaitoje apskaitytas valstybinės žemės sklypas ir mūro tvora, kurios dalis nugriauta be Vyriausybės sprendimo pripažinti šį turtą kaip nereikalingą ir nurašyti.

Generalinė prokuratūra iš buhalterinės apskaitos nepagrįstai nurašė tris jos patikėjimo teise valdomus butus (ilgalaikio turto likutis nepagrįstai sumažintas 253 tūkst. Lt).

Pažanga. Generalinė prokuratūra patikėjimo teise valdomus 253 tūkst. Lt vertės butus 2006 m. balandžio mėn. įtraukė į apskaitą ir finansinę atskaitomybę.

3.5. Valstybės turto, perduoto valdyti, nenaudoja priskirtoms funkcijoms atlikti.

Žr. šios ataskaitos 4 dalies 1 p. (20 psl.) „Viešosios įstaigos Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos finansavimas ir lėšų panaudojimas“.

3.6. Valstybės institucijos / įstaigos valstybei nuosavybės teise priklausanti ir patikėjimo teise valdomą turtą perduoda (suteikia naudotis) nesivadovaudamos Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo nuostatomis.

Valstybės institucijos / įstaigos valstybei nuosavybės teise priklausanti turtą pagal jungtinės veiklos sutartį, kaip dalininko įnašą, pagal panaudos sutartį neatlygintinai suteikia naudotis sutarties partneriui – uždarajai akcinei bendrovei ar kitam juridiniam subjektui:

- Kultūros ministerija – viešajai įstaigai Skulptorių kūrybinei studijai;
- Kultūros paveldo centras – viešajai įstaigai galerijai „Naujieji skliautai“;
- Lietuvos dailės muziejus – uždarosioms akcinėms bendrovėms;
- Generalinė prokuratūra – uždarajai akcinei bendrovei „Už tave“;
- Vilniaus universiteto Onkologijos institutas – jungtinės veiklos partneriams;
- Lietuvių grįžimo į Tėvynę informacijos centras – Lietuvos nepriklausomybės gynimo sausio 13-osios brolijai (suteikė naudotis patalpų dalį).

Vidaus reikalų ministerija ir Informatikos ir ryšių departamentas prie šios ministerijos be teisinio pagrindo naudojami patalpomis, kurias patikėjimo teise valdo, naudoja ir disponuoja jomis Turto valdymo ir ūkio departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos. Turto valdymo ir ūkio departamentas, perduodamas išigyta ir patikėjimo teise valdomą bei jo balanse apskaitomą ilgalaikį ir trumpalaikį turtą Vidaus reikalų ministerijai ir kai kurioms įstaigoms prie šios ministerijos, netaikė Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatyme nustatytą turto perdavimo būdų.

Policijos departamentas ir jam pavaldžios įstaigos Lietuvos policijos kriminalistinių tyrimų centras, Lietuvos kriminalinės policijos biuras, Lietuvos policijos operatyvinės veiklos tarnyba be teisinio pagrindo faktiškai naudojami turtu, kurį patikėjimo teise valdo, naudoja ir juo disponuoja Lietuvos policijos logistikos centras.

Seimo kanceliarija nesivadovavo Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo nuostatomis, reglamentuojančiomis valstybės turto nuomą:

– valstybės įmonei „Greminta“ leido eksploatuoti ir naudoti neatlygintinai Seimo rūmuose esančias patalpas (iš viso 653 kv. m ploto) ir perdavė šiai įmonei neatlygintinai naudoti kitą ilgalaikį materialųjį ir trumpalaikį turtą;

– išnuomojo ne konkurso būdu neapibrėžtam terminui valstybės įmonei Seimo leidyklai „Valstybės žinios“ patalpas Vilniuje;

– suteikė patalpas individualiajai įmonei „Snimuškinos kirpykla“.

Pažanga. Dailės muziejus, Generalinė prokuratūra, Lietuvių grįžimo į Tėvynę informacijos centras nutraukė sutartis, kuriomis remiantis buvo perduotos patalpos. Galerija „Naujieji skliautai“ grąžino turtą Kultūros paveldo centrui.

Kultūros ministerija sprendžia klausimą dėl viešajai įstaigai perduoto turto įteisinimo nustatyta tvarka. Parengtas Vyriausybės nutarimo projektas dėl patalpų perdavimo, valstybinėje įmonėje Registrų centre užsakyta inventorinė byla, pagal kurią bus sudaryta bendrasavininkų patalpų pasidalijimo sutartis. Vidaus reikalų ministerija ėmėsi priemonių, kad būtų pašalintos neatitiktys Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo nuostatomis.

Policijos departamentas ėmėsi priemonių, kad būtų pašalinti neatitikimai Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo nuostatomis.

Kitų rekomendacijų įgyvendinimas stebimas.

4 DALIS**ATSKIRŲ VEIKLOS AUDITŲ, SUSIJUSIŲ SU VALSTYBĖS TURTO VALDYMU, NAUDOJIMU IR DISPONAVIMU, REZULTATŲ APIBENDRINIMAS****1. Viešosios įstaigos Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos (toliau – LRT) finansavimas ir lėšų panaudojimas**

Atliekant valstybinį auditą nustatyta:

Vyriausybei neįgaliojus valstybės institucijos ar įstaigos sudaryti su LRT perduoto valstybės turto patikėjimo sutarties, nebuvo prižiūrimas LRT patikėjimo teise perduoto valstybės turto valdymas, naudojimas ir disponavimas juo, kaip numatyta Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatyme. Minėto įstatymo 9 str. 4 d. nustatyta, kad kiti juridiniai asmenys, kuriems valstybės turtas perduotas pagal patikėjimo sutartį, negali šio turto išnuomoti, suteikti panaudos pagrindais ar perduoti jį kitiems asmenims naudotis kitu būdu. Šis turtas gali būti naudojamas tik įstatymų jiems priskirtoms funkcijoms įgyvendinti.

LRT 2005 m. valdydama, naudodama valstybės turtą bei juo disponuodama patikėjimo teise, šį turtą (6 262,58 kv. m., Vilniuje, S. Konarskio g. 49) nuomojo 74-iems juridiniams ir fiziniams asmenims (2005-12-31 duomenimis) ir perdavė 1 698,41 kv. m. ploto patalpas panaudos pagrindais VŠĮ Kauno radijui ir televizijai, nesilaikydama Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 9 str. 4 d. nustatytų apribojimų valstybės turtą išnuomoti ir suteikti panaudos pagrindais.

LRT patikėjimo teisė į valstybės turtą, esantį S. Daukanto g. 28A, Kaune, neįregistruota.

Atkreiptinas dėmesys, kad LRT patikėjimo teise perduotas valstybės turtas (negyvenamieji pastatai, kurių bendras plotas – 4 701,69 kv. m., likutinė vertė – 4 044,1 tūkst. Lt ir kiemo statiniai, likutinė vertė – 251,6 tūkst. Lt) Vilniaus rajono savivaldybėje, Naujasodės kaime, ir jame esanti įranga 2005 m. nebuvo naudojami LRT priskirtoms funkcijoms įgyvendinti.

Valstybiniai auditoriai įvertino 2001 m. atlikto valstybinio audito⁹ metu pateiktos rekomendacijos „priimti priemonės, kad būtų išvengta nuostolių ir papildomų sąnaudų nenaudojamo turto išlaikymui“ įgyvendinimą. LRT duomenimis, 2005 m. nenaudojamo ir nereikalingo turto išlaikymui patirta 13,6 tūkst. Lt sąnaudų. Pažymėtina, kad LRT kreipėsi į įvairias valstybės ir savivaldybės institucijas dėl nenaudojamo ir nereikalingo valstybės turto perdavimo, tačiau iki šiol minėtas turtas LRT valdomas patikėjimo teise.

⁹ Valstybės kontrolės „Viešosios įstaigos „Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija“ 1999 m. antro pusmečio ir 2000 m. veiklos vertinimo taupumo, rezultatyvumo ir efektyvumo požiūriu, vykdant Valstybės kontrolės 2000-01-07 sprendimą Nr. 2 ir atsižvelgiant į Valstybės kontrolės rekomendacijas“ audito ataskaita.

Valstybinio audito metu nustatytiems trūkumams šalinti pasiūlyta Vyriausybei įvertinti ir priimti sprendimą dėl LRT naudojamo, išnuomoto, perduoto panaudos pagrindais ir nenaudojamo valstybės turto reikalingumo priskirtoms funkcijoms vykdyti. Priėmus sprendimą, įpareigoti valstybės instituciją sudaryti su LRT jos priskirtoms funkcijoms vykdyti reikalingo perduoto valstybės turto patikėjimo sutartį.

Rekomendacijų vykdymas stebimas.

2. Akcinės bendrovės Vakarų skirstomųjų tinklų privatizavimo vertinimas

Įmonė, kurios kontrolinio akcijų paketo privatizavimą vertino valstybiniai auditoriai, įkurta reorganizuojant specialios paskirties akcinę bendrovę „Lietuvos energija“. Reorganizacijos pagrindas – Seimo 2000-05-18 priimtas specialios paskirties AB „Lietuvos energija“ reorganizavimo įstatymas Nr. VIII-1693. Pagal šį įstatymą iš specialios paskirties AB „Lietuvos energija“ skaidymo būdu buvo atskirtos ir įsteigtos keturios naujos bendrovės, vykdančios elektros gamybą, perdavimo ir skirstymo veiklą, viena jų – AB Vakarų skirstomieji tinklai, įmonių registre įregistruota 2001-12-31.

Auditas atliktas valstybės įmonėje Valstybės turto fonde. Valstybinio audito metu nustatyti faktai ir aplinkybės rodo, jog AB Vakarų skirstomieji tinklai nebuvo tinkamai parengti privatizuoti:

- Pripažinus netekusiu galios Vyriausybės 2003-06-25 nutarimą Nr. 801 „Dėl valstybės turto investavimo ir įstatinio kapitalo didinimo“, AB Vakarų skirstomieji tinklai privatizuota jai neperdavus 28 247 tūkst. Lt vertės Bendrovės veikloje naudojamo turto, iš kurio 16 092 tūkst. Lt vertės turtas priklauso valstybei. Šiuo metu nei Ūkio ministerija, nei Turto fondas neturi duomenų apie dabar minėtą valstybės turtą apskaitančius, valdančius ir naudojančius subjektus;
- Valstybės įmonės Valstybės Turto fondo ir konkurso komisijos veikla lėmė, kad nebuvo perkainotas ir tiksliai apskaitytas privatizuojamos AB Vakarų skirstomųjų tinklų ilgalaikis materialusis turtas, taip neužtikrinant tikslios ir patikimos informacijos apie privatizuojamą įmonę, o tai yra būtina skaidraus privatizavimo sąlyga.

Valstybės kontrolė rekomendavo Ūkio ministerijai spręsti klausimą dėl Vyriausybės 2003-06-25 nutarime Nr. 801 „Dėl valstybės turto investavimo ir įstatinio kapitalo didinimo“ nurodyto privatizuojamai įmonei neperduoto valstybei nuosavybės teise priklausančio 16 092 tūkst. Lt vertės turto apskaitos, jo valdymo, naudojimo ir disponavimo juo teisių sutvarkymo.

Pažanga. Ūkio ministerija pateikė informaciją apie valstybės turtą, kuris nebuvo perduotas privatizuojant AB Vakarų skirstomieji tinklai ir jį apskaitančius subjektus.

Rekomendacijų vykdymas stebimas.

3. Dėl Vyriausybės kanceliarijos akcinėje komunalinių paslaugų bendrovėje (toliau – Bendrovė) atlikto audito pagal Seimo 2006 m. kovo 14 d. nutarimą

Bendrovė yra išsinuomojusi 13 valstybinės žemės sklypų Turniškių gatvės komplekse. Valstybinio audito metu nustatyta:

- Bendrovė be nuomotojo, Vilniaus apskrities viršininko administracijos, sutikimo vykdydama Turniškių g. 7 pastato rekonstrukciją, nesilaikė valstybinės žemės nuomos sutarties sąlygos valstybinį žemės sklypą naudoti „viešbučio ir tarnybinio vasarnamio statiniams eksploatuoti“.

Nagrinėjant su statybos leidimo išdavimu susijusius dokumentus dėl Turniškių g. 7 pastato rekonstrukcijos, pateiktus Vilniaus miesto savivaldybės administracijos, pastebėti dokumento galimo klastojimo požymiai. Atliekant auditą dokumentai dėl dokumento galimo klastojimo požymių perduoti Generalinei prokuratūrai.

- Bendrovė nuo 2003-12-31 iki 2005-09-02 valstybinį žemės sklypą Turniškių g. 11 naudojo nesudariusi nuomos sutarties. Be to, Bendrovė, neturėdama valstybinio žemės sklypo valdymo ir naudojimo teisės, negalėjo įgyvendinti statytojo teisės rekonstruoti Turniškių g. 11 pastato (gyvenamojo namo).

- Statybos leidimas pastato Turniškių g. 13A rekonstrukcijai neatitiko Vilniaus miesto bendrojo plano ir detaliojo plano sprendinių, nustatančių žemę naudoti visuomeninei paskirčiai, t. y. valstybės valdžios ir savivaldos institucijų ir įstaigų statybai ir eksploatacijai, nes Bendrovė valstybinės žemės sklypą naudoja komercinei paskirčiai (viešbučių-svečių namų eksploatacijai). Todėl statybos leidimas išduotas galbūt neteisėtai. Bendrovė, pastačiusi valstybiniame žemės sklype pastatus, įregistravusi juos savo vardu „viešbučiais-svečių namais“, vėliau dalį jų pardavusi, išsinuomotą valstybinės žemės sklypą naudoja ne pagal nuomos sutartyje numatytą būdą ir pobūdį.

- Šiuo metu valstybiniame žemės sklype Turniškių g. 34 pagal detaliojo plano sklypo užstatymo eskizą yra suprojektuotas 21 kotedžas. Bendrovė yra sudariusi projektavimo-tyrinėjimo darbų sutartį svečių namų projektiniam pasiūlymui parengti. Šios aplinkybės rodo, kad yra rizika, jog šis valstybinis žemės sklypas bus naudojamas ne pagal nustatytą naudojimo būdą (žemę naudoti visuomeninei paskirčiai).

Valstybės kontrolė pasiūlė Vyriausybei pavesti Vilniaus apskrities viršininko administracijai atlikti valstybinių žemės sklypų Turniškių g. 11 ir Turniškių g. 13A valstybinę kontrolę, atsižvelgiant į tai, kad Bendrovė išsinuomotą valstybinę žemę naudoja ne pagal nuomos sutartyse numatytą žemės naudojimo būdą ir pobūdį, ir pagal kompetenciją priimti atitinkamus sprendimus.

Rekomendacijų vykdymas stebimas.

4. Geležinkelių transporto sektoriaus reformos įgyvendinimas

Atliekant valstybinį auditą nustatyta:

- Geležinkelių transporto kodekso 3 str. pateiktame sąvokos išaiškinime nurodyta, kad geležinkelių infrastruktūrai priklauso geležinkeliai, statiniai, žemė ir kita. Tame pačiame straipsnyje nurodyta, kad viešoji geležinkelių infrastruktūra yra Lietuvos valstybei nuosavybės teise priklausanti geležinkelių infrastruktūra. Šio Kodekso 14 str., kuriame nurodyti viešosios geležinkelio infrastruktūros objektai, žemės nėra įrašyta, todėl kyla neaiškumas dėl Geležinkelių transporto sektoriaus reformos įstatymo 7 str. 5 d. nuostatų, kad viešosios geležinkelių infrastruktūros turtas inventorizuojamas ir registruojamas valstybės lėšomis, taikymo. Tai yra, ar žemė, kaip viešosios geležinkelių infrastruktūros turtas, turi būti inventorizuojama ir registruojama valstybės lėšomis.

- Nėra nustatytos tvarkos, kaip turi būti perduotas naudotis patikėjimo teise bendrovei viešosios geležinkelių infrastruktūros turtas. Tai galėjo turėti įtakos viešosios geležinkelių infrastruktūros inventorizavimo ir registravimo klausimų operatyviam sprendimui.

- Iki 2006-07-01 nė vienas viešajai geležinkelių infrastruktūrai priskirtinas nekilnojamojo turto objektas (išskyrus žemę) nebuvo įregistruotas Nekilnojamojo turto registre. Yra rizika, kad dėl to iki 2006-12-31 gali būti nebaigtas įgyvendinti pirmasis geležinkelių transporto sektoriaus reformos įgyvendinimo etapas.

- Iš viso viešosios geležinkelių infrastruktūros užimamos žemės sklypų, geležinkelių statinių ir įrenginių kadastriniams matavimams ir registravimo darbams atlikti preliminariais apskaičiavimais prireiks 17,2 mln. Lt valstybės lėšų. Bendrovės 2005 m. pelno paskirstymo ataskaitoje viešosios geležinkelių infrastruktūros turto teisei registracijai buvo numatyta skirti 14 mln. Lt, papildomai reikės apie 3,2 mln. Lt. Taip pat lėšų gali prireikti notariškai patvirtinant turto patikėjimo sutartį ir registruojant viešosios geležinkelių infrastruktūros objektus patikėjimo teise Nekilnojamojo turto registre.

Valstybės kontrolė pasiūlė Susisiekimo ministerijai numatyti priemones spartinti viešosios geležinkelių infrastruktūros kadastrinius matavimus ir registravimo darbus.

Rekomendacijų vykdymas stebimas.

5. Nekilnojamojo turto mainai

Atliekant valstybinį auditą buvo nagrinėti tik sandoriai, kurių viena šalis buvo privatūs fiziniai ir juridiniai asmenys – t. y. valstybei nuosavybės teise priklausiusio nekilnojamojo turto mainai tarp viešojo sektoriaus subjektų nebuvo nagrinėti, nes mainomas turtas lieka valstybės ar savivaldybių nuosavybe.

Audito metu išanalizuoti atvejai parodė, kad, mainant valstybei nuosavybės teise priklausantį nekilnojamąjį turtą, kilo šios problemos:

- neieškoma alternatyvių reikalingo turto įsigijimo būdų;
- valstybės turtas mainomas į turtą, kuris turėtų būti sukurtas ateityje;
- mainant nekilnojamąjį turtą (pastatus), valstybinis žemės sklypas, reikalingas pastatams eksploatuoti, nėra mainų objektas, nors naujasis turto savininkas įgyja teisę įsigyti tą sklypą ne aukciono būdu;
- mainai nėra lygiaverčiai.

2006 m. rugpjūčio 8 d. įsigaliojus Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo pakeitimams¹⁰ ir pripažinus 18 str., reglamentavusį valstybės ir savivaldybių turto mainus, netekusiu galios, Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas valstybės ir savivaldybių turto mainų nenumato.

Valstybės kontrolė pasiūlė Vyriausybei svarstyti galimybę numatyti teisės aktuose nuostatas, užtikrinančias, kad valstybei nuosavybės teise priklausančio nekilnojamojo turto perleidimo privatiems subjektams atveju būtų įvertinta perleidžiamam turtui eksploatuoti reikalingo valstybinio žemės sklypo vertė.

Rekomendacijų vykdymas stebimas.

---

¹⁰ Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23 straipsnių pakeitimo, 18 straipsnio pripažinimo netekusiu galios ir įstatymo papildymo 8-1, 16-1, 19-1 straipsniais įstatymas (2006-07-18 Nr. X-771).

5 DALIS**STATISTIKOS DEPARTAMENTO PAŽANGA RENKANT DUOMENIS IR RENGIANT ATASKAITĄ**

Valstybės kontrolė pažymi Statistikos departamento pažangą rengiant Ataskaitą. Patobulinus statistinių ataskaitų formas ir išsamiau paaiškinus jų pildymą sumažėjo neatitikčių tarp valstybės institucijų ir įmonių finansinių atskaitomybių ir jų teikiamų statistinių ataskaitų duomenų. Įgyvendinant Valstybės kontrolės rekomendacijas, Ataskaitos aiškinamajame rašte atskleidžiami valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitos sudarymo principai ir duomenų, iš kurių ji sudaryta, apskaitos principų apribojimai, atskleista reikšminga informacija, susijusi su valstybės įmone Ignalinos atominė elektrinė, pateikti AB Turto banko duomenys apie administruojamas skolas ir kt.

Valstybės kontrolė pasiūlė¹¹ Vyriausybei paraginti Statistikos departamentą, sudarant valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitą, ne rinkti duomenis patiems, o naudoti:

- Finansų ministerijos gaunamų valstybės institucijų metinių finansinių atskaitomybių duomenis;
- valstybės įmonės Registrų centro gaunamų valstybės įmonių metinių finansinių atskaitomybių duomenis, kai pastarasis disponuos tinkama elektronine informacija.

Statistikos departamentas informavo, kad planuoja panaudoti Finansų ministerijos renkamus valstybės institucijų finansinių atskaitomybių duomenis, rengdamas valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitą už 2006 m. Kadangi ne visas valstybės turtas ir įsipareigojimai yra įtraukiami į valstybės institucijų finansines atskaitomybes, daliai duomenų surinkti turės būti atliktas statistinis tyrimas. Jam parengti reikia laiko, turi būti atlikta analizė, kokių duomenų trūksta ir kurie respondentai turėtų juos pateikti. Iki 2006 m. pabaigos planuojama parengti statistines ataskaitas šiems duomenims surinkti.

Valstybės įmonės Registrų centro renkamų valstybės įmonių finansinių atskaitomybių duomenimis Statistikos departamentas galės pasinaudoti tik tada, kai pastarasis disponuos visa kokybiška ir laiku pateikta elektronine informacija. Pavyzdžiui, 2006 m. tai padarė apie 80 proc. valstybės įmonių, privalančių pateikti metinę finansinę atskaitomybę Valstybės įmonei Registrų centrui.

---

¹¹ Rekomendacijos pateiktos Valstybės kontrolės išvadoje dėl ataskaitos apie valstybei nuosavybės teise priklausančią turtą 2004 m. ir valstybinio audito ataskaitoje „Ataskaitos apie valstybei nuosavybės teise priklausančią turtą 2004 m. vertinimas“.

Valstybės įmonė Registrų centras informavo, kad išrašų iš finansinės atskaitomybės duomenų banko teikimą numatoma įgyvendinti ne anksčiau kaip trečiąjį 2006 m. ketvirtį.

Pagal Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymą (2006 m. liepos 18 d. redakcija) nuo 2008 m. sausio 1 d. Statistikos departamento atliekamas funkcijas, rengiant valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitą, perima Finansų ministerija. Pagal minėto įstatymo nuostatas, Statistikos departamentas rengs tik 2006 m. valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitą, todėl manome, kad yra netikslinga ir neracionalu vieneriems metams keisti Statistikos departamento esamą duomenų surinkimo metodiką.

Finansų ministerija jau dabar turėtų pradėti ruošti perimti iš Statistikos departamento valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitos parengimo funkcijas, įvertinti Statistikos departamento turimą patirtį rengiant minėtą ataskaitą, numatyti, kokiais būdais ir terminais bus renkami duomenys ataskaitai parengti.

Išvadą ir Ataskaitą parengė:

Valstybės kontrolės 6-ojo audito departamento direktorė Jolita Korzunienė, direktoriaus pavaduotojas Remigijus Pužauskas, vyriausioji valstybinė auditorė Erika Latyšovič ir vyriausiasis valstybinis auditorius Algirdas Karanauskas.